

Хову-Аксынын чаа тудуунда

АДА КӨРБЭЗНИН ОГЛУ КӨӨР

Шаада эки чыккан Кара-Халың баярында Хову-Аксынын чаа тудуунда жашаган суур тургустунун бээр деп арат огу Хойтпак-оол феодалдык Тыванын үзүндө дүлөп белин көрсөткөн. Хову-бузу хорлагыча дээр ол анда байлардын хоюу калдырып, кыштын чыккылаа сөстүндө кулаа үзүтүшө чедир чыккызын мыйнап чыккан.

Октябрь революциясынан, Коммунисттик партиянын, Совет эрге-чакырыгынын ачык-айыгында Хову-Аксынын ажалыч суур чыл көтөргөн тудум улам-ча чечектеди, сайыран турар. Тыванын өң үнөлтүп калымаа байланышын бирөөн — кобальттын шипинин тыйаргыча иленип кырышкан болган оң соода. Күрүш шаа-налынын лауреады болган Кыргыс Хойтпак-оол ам Хову-Аксы суурда, оң чаа ажалын хоорайжыгаанын чаагайжы-дыр туттунган, бүе-биле чымыдар, кымын, тайын пил, соок суг белеи турар, деген өрөөндөрдүн ичинде кат бажыдарынын бирөөсүнө чуртуп отуруп.

Феодалдык Тыванын үзүндө көчмөчүлүк чыккан. Хойтпак-оол — Хову-Аксыда ам эң-не хуудулук хаматта. Тывага национал-хосталдык шикмөчкүгө болган чаа, азе-вектинг амдырал дээр демиселге иленип кырышкан келгенеринин бирөөсү болуп Кыргыс Хойтпак-оолдун бөгүнү амдыралын кыры-биле допчулаарга мыйна-дыр-дыр. Чедир хар чедир берсе-даа, коммунист Хойтпак-оол ажалын суурдун хой-ниги амдыралын чыккан калыма. Чедир оң чылаа эркен орунун төгүзүп, бөгүнү Совет Тывада өрөөндүгү, чечектеди болган. Хайышкынык чаа амдыралын, келер үдө чыккылыг со-рууларынын ол амдыралы, пилондерге, шикмөчкүгө күзүлдү-биле чуртаалан берип турар.

«Тыва кобальт» комбинаттын тер өрү-күз амдыралын Павел Седенин хууда өрөөндүгү, шипин сатып-сеткенин, чаа-ныналган азе-сорууга, азе-кешинг бөгүнү амдырал-чуртаалган Хойтпак-оолдун өскө деп санап болуп бе, чы-чам? Чок! Оларын амдыралы, оруу чыгыс, Седенин адамы Сымтаз прей эр-ги Тыванын үзүндө Чал-Кешинг, Ке-дергенин, Меккегенин байларыга баа-лаа көчмөчүлүк чыккан. Оң огу Седен бе-лини мачуугенин уку-кымын белин көрө калынат.

— Кара-Халың дагыларга эртенге-бай-лаа тывалган мыйдак чүбө болгай. Чер шипингээр эртенгелерин ук байлактан Кыргыс Хойтпак-оол айтп берген. Бо Хову-Аксыга бажыларын чаа тудуу, тер шипингээр ажал өткөзгөн билек-те майна чедир келдим. 1959 чылда баштай туду-гү амдыралым. 1950 чылда дагы ажал-дан кирген, чер өрүкчөн турдум. Ам-да өрүкчөнүшчү мен. Бо черинг эртенге-бай-лаа болуп кобальттын үзүндө ажал-дан турдуусу. Кара-Халың үзүндө бай-лаа Черинг кырында-даа, адаанда-даа бар. Комбинатты бо чыккан ажалгага кырыш мыйдак чүбө. Даг чегинг ажал-чыныр бистер бо чаа бугурагенин ру-да-биле хандыр болган бажы Ленин-ни төртүтүгүн хунгине эки белек сө-күз соруугагыс бис — деп, Павел Сым-тазанын чуртаалган турар.

Тыванын өңүрү метастауризациянын баш-тайлыгы болуп «Тыва кобальт» комбинат-тын даг ажалын П. Седен ам чыккан чыккынын дүзүндө үзүткенин чок кыккан келген. Ол ам дагыч хоочун ажалынын болган. Дагыч деп тускай мер-гежиди. Шаа илчаар мергежип, кадры-жан тыва дагыклар Хову-Аксыда хой. Седенин кады ажалдан турар өөрү Чам.

Д. ИРГЕНТ.

ТАШКЕНТ. «Узбекфильм»

студиянын амдыкылар мэрмү уубек чогаалчы Абдулла Кадыр-диндин романин барымдаа-лаан. «Эркен хунер» деп калык хемчөөдиг өңүгү фильмин тиргизгенин доос-кан. XIX чүс чылдыг эгезин-де Узбекстанга болган со-циал болушкунуларын ду-гайын, хаан-феодалдыг эрге-чакыргага уур демиселдин дугайын ол фильм чуртаалан турар.

Фильмдин сценарийин Са-бир Мухамедов бажы-ан, ре-жиссёр-тургузучу Юзаш Агамов.

Чурукта: фильмдин кадр: Юсуф-бековдун — УзССР-нин улустун артин АББАС БА-КИРОВ, А. А. Бек — артист — УЛМАС АЛИХОДЖАЕВ. Уз-бексийн — УзССР-нин улустун артин МАРЬЯМ ИКУБОВА.

А. ГОРОКТИКТИН фотоу.

(СЭТА-ның фотохроникасы).

РЕВОЛЮСЧУ КОЛ КҮШ

(Товуз. Эгези 3-ку арында).

дуушкунар-биле холбайшар база туткан. СССР-де соци-ализмга тургустунан кошта-дыр, а оң дараазында соци-алист деп каттыгырыла-зында ол хоорудулар дээр реалсыгды күштеринг оор-дакышкыныгарга уура-лаан-дуума беш партиянын алган шипингээр болган шип-инг каттыгырылаа хооруду-кыныр чоксолок ажалыг революстуг каалап ажалы-ныкка камтаалган алган.

Човуел хурага хой пар-тияларын төлөөсүрүнүн дө-дөгөл турганы болза, деле-гейинг социалист систем-аны камтаалар коммуни-стеринг интернационалчу чу-гула хулаагенин болуп, чүгө дээр, ол системанын салы-мчулуга чүгө мыла бажылар чуртарганын улустары эвес, харын өскө-даа бүтү чур-тарганын элчын чонлары баш сокуурларын. Бо теве-ле дөдөгөл коммунистердин бажыг бугурун кылдыр Че-

вүүл хураалдын докумен-тинде бажыан.

Соолгу үдө чыгыс эңе-чүтүгү коммунист бүтү шипчөөшкүндө тергидеги чорук болу бергенин бүтүгө-дө билдирг. Бажыга ол чү-күл Варшава Керээинин кир-жечилери болган Экономика-тин Дуалажыга Човуел-инг келгенинги социали-ст чуртаргын партиялар-ын арамынча ола ажалы-биле алган. Каттыгырыл-күжөншкыныгарын аты-а-ныа ол чуртар боттары-ныг политиктиг, экономик-тиг болган камтаал калы ажал-дагылаа хөжүдериго бургунаар ырак бажыны кылган. 1969 чылдын майда Москвага Экономика-тин Дуалажыга Човуелдин болуп эркен Тускай сессиянын шипингээр, экономика-тин калы ажалдагылаа бажы-лаарынын айтыргы-ларын чылаа-биле социали-ст чуртаргын хөжүдөн илп талыг харылааларын ажал

чугула укур-дуузалыг болган. Ол күрүлөөнүг экономика-тин харылаалары оларын политиктиг чыгыс ажал бажылаарына чугула чүбө бу-луп турар. Акм-дуума чур-таргын сыйры каттыгырыл-күжөншкыныгарын алган Варшава Керээинде бажылар күр-жечилери Политиктиг кон-сулятивтинг комитетинин чоокта чаа эркен човуел ху-раалы база болган. Социали-ст чаалап ажалыкыныгарын камтаалар хандыр талы-мы-биле оларын бажылар турар кады ажалдагылаа социалист партияларын улам сыйры чоокшулаштыры турар.

Акм-дуума партиялар ком-мунистеринг делегей Човуел хураалы белегөөнүгө бол-ган чедикшынинг эртгере-ринге улау салышкымын киргеген. Компартияларын бүтү-делегей шуугаам бажы-карыкы партияларын укур-тууларынын чуртаалган халы сокуурга-биле уткаан. Бажыга СЭПН ТК-ның Чин-

гиве секретары ш. И. И. Брежневтин амгы делегей байламын, антиимпериалист дөмөсөдү, коммунист шип-чөөшкүндө байламы болган ову хөжүдери персептив-валарын бүтү талымы-биле анализтөөн чугуламы делегей-инг коммунист шипчөөш-күндө белин-биле үнөзгөн. Со-циалист эвес чуртаргын коммунистер СЭПН болган социализмдин өскө-даа күр-жечилери партияларын-биле дайынч аң-сөткүл катты-гырылаагылаа бузуу кор-гү-тү, империализмге укур де-миселге оларын ажалгаг дө-дөгөл-биле айтп турган.

Човуел хураал социалист чуртаргын коммунист пар-тияларын улам чоокшула-жырынга дуулаан болган оларын арамында акм-дуума харылааларын бүтү талыг хөжүдериго күчүзү илп болган. Польшанын «Рибун-аду» сокуунун чөптү-биле дөмөсөдү болза: «Социали-ст дөм каттыгырылаагы бажылаарынын хой айты-

БЕЛОРУС ССР. Витебск хоорайнын № 2 музыка шипчөөшкүндө 300 мытан оол, кые укуртар өрөөнү турар. Олар човула чаа илп кат чырып болган деген чаа бажыны кыккан кирген. Уагу алды, фобенин, кыккылар эртеринг каластарын тергип эки шипинг каластаан. Эртенден орай ке-

жааге чедир ол бажыга музыка чыгы-лаан келер.

ЧУРУКТА: бирги каластыг өрөөнүктүн Наташа ЕЛЕВИЧ ойноп олур.

Г. УСЛАМОВТУН фотоу. (СЭТА-ның фотохроникасы).

НАЦИСЧИ ХЕРЕКТЕНЕРНИ ХАРЫЫСАЛГАЖЕ

ССР-нин Прокуратура-нын болган СССР-нин Дачы-ныг херектер министрствонун Парлаалга кылдынын ор-гангастан паралага конфе-ренцияны чоокта чаа Москвага болган. Паралага конферен-ция «Дайын талымы-биле ке-нинг үлгүдөгилер болган кышк төлөгөөнүгү укур кешинг үл-гүдөгилер талымы-биле хуу-лаа дугурулаа болган өскө-даа шипингээр, делегейинг шери-трибуналынын устаны болган Нюрнберге шипинг доктаалы нацизмдин идеалы-нын болган практикасын хойуулаан дашкаар тургускан, амгы делегей эргезинге при-ципти дүрүмчүткен, ол при-ципти агрессия дайынынын планнаарын болган өскөдүп үлгүдөгилер, нацизмдин болган фашизмдин кышк көөр хөкч чоң идеяларын пропагандалаар болган боттаандыр дээр ор-далышкыныгар делегейинг ке-нинг үлгүдөгилер болуп деп айткан дээрин ол меделгэн.

Эркен уенин халастыг бо-лушкунулар тургаж, аг-рессорлар чыгымын өскөн дайынынын таварышкан тургаж, делегейин халасты чыгап кырыгыне, боо-чөпсө-ти ажылап, агрессияны өскө-дүп үлгүдөгилер белек бо-дукте делегейге ам-даа бар деп. Р. А. Руденко демде-леген.

Дайынын нацист ке-нинг херектениринг сүз ителгени-ге чыгыш чокка кырып, түзүлгө чедир боттаандыр дугайында дууштарынын чүтү-лү хуулааы эргезиргөн дээр чорукту оларга хамарыштыр-

бас дугайында тускай хойуу-ларын ажалгага боттаан-дырын негеп келген. Илпг хойууларын СССР-ге, Поль-шага, Чехословакияга, Вен-грияга, Францияга, Бель-гияга болган өскө-даа чуртарга хулаа алган. Дайынын ке-нинг херектениринг чөптүгү кезектеги оларынга хамарышкан хулаагелеринг Пот-сдам дугурулаагы болган делегейин өскө-даа доктеш-терин бугуар Герман Демок-раттыг Республикага амды-рала боттаандыган.

ГФР-де байлап сар өскө. Мыда нацист ке-нинг херек-тениринг камтаал болган оларын ителгеге кырынын соодалыгыне устандыр-ган шипинг чорукту келген бол-ган чорукту-даа турар. ГФР-инг Истиян министрствонун меделерин бугуар алар-га, барын-герман күрүлөөнү түрүп келгенин 20 чылдын дугурунда, өлүрүчү чо-рук дөм ГФР-нин кезекче хойуулаагы көрүнгөн кезек-ченин дөм хөкчө — илп илпиге кара-башыга өлү-рү-биле сүзүк кырып ал-ды мун нацист ке-нинг хе-

ректениринг иштинде 90 кышкын барын-герман шип-инг келген. Илпг хойууларын СССР-инг шипинг прокурату-рына келген. Бугуруч хары-салга хулааа дээр хой те-риаларын чогаалып алганар. Мынчанга ГФР-де херек-ти чыккан көрүп турар үзүндө нацист ке-нинг херектени-ринг ител сүзүр хуулааын улаар дугайында бо чыгы-нын 26-да үлгүдөгилер хойуу-лыг ителгегерге херек кы-рында ажалымыг эвес болуп турар.

Нацист ке-нинг ителгегерге кезектеги оларын ГФР-инг канчал-даа шипинг хөкч эвес дээрин Р. А. Руденко ме-делген. Фашист өлүрүчү чо-рукка шипинг мун-мун кышк барын Германияда хө-туу-биле ажалып, күрүш до-лтилааын чогаалдырыга кырышкан турда ол сөткө-дө чыгыс-даа кышк дугуру-лун чок олоруу шыдаас. Евро-пада база бүтү делегейде тайынынын болган айым чок чорукту эрге-ачытар на-цист ке-нинг херектениринг шаажыларын негеп турар.

АГИТКУЛЬТБРИГАДА

Барын-Хемчик районун Кызыл-Мажалыкта Култура бажынынын агиткультбри-гада ажал-ажалыгарын сипен-челерине алдан чедеринг граффити тургускан, үлүш-күтүгү концерттерин көрү-гүзүп, лекцияларын по-мучу турар. Лекциянын те-маалары В. И. Ленинни төртүтүгенин дээр 100 чыл болуп оюнга болган Тыванын Совет Эмелдери-н оостамыга киргенин дээр 25 чыл оюнга төлөтүгү укур-га дугайы болган өскө-даа хунуң чугула айтыргызы болуп турар.

Бот-тыныгыр артистеринг концерттеринг атактоол эрге-лекциян Зоя Хомукунуң бол-ган Кызыл-Мажалыкта Култура бажынынын дирек-тору Монгуш Дырышпаанын ыраарын. Култура бажыны-нын ажалдагылаа Кызыл-Мажалыктын таварышкан көрү-чүлөр олаа сокуурга, катап-катап алып чыккан, дилеп турар. Агиткультбригадын ар-тистеринг соолуг хунерде ра-йонунг бүтү сипен боттаан-дырын 4 хун шипинде кезип, 9 кезек чедир 400 ажыг кыш-ке концерт көрүскөн.

М. ЧУЗДУМ, районунг култура кылды-нын эргезилчын.

БАЗА БИР УТКАН

Бо сезонда Москва «Дина-моуун» футболбистери — туртуп чемпиондыгыга хөй саныг дугу алган хөй жиге-дөгилер болгангага ты-сыр шипинг алып матад-лаадыларын бирөөн. Ол шаа-нал дөм маргалаанын сентябрыда баштайгы хунде олар Кутайсинин төрөдочу-ларын 4:0 саныг уткаан, база бир үнөлдүг санып алган. Маргалада 7 минута үргү-лөп төрдө, бөмбүтү Сенин өтүр теппен, бир улукту дооскан. Оң соода төрөдочу Биликов бөмбүкү бөдүгү халаагыне өтүр «теп» ал-ган. Чалсаарында бир ми-нута четкелектен. Ларин бө-мбүкү үшүк уудада өтүр те-пен. А маргалада доостуру-лук медалы дымалыг дей берген турда, Маслов бөмбү-кү дөртүк уудада өтүр те-пен. Яшынин камтаал халаагында бөмбүк-даа чоок-шулаан.

(СЭТА-ның корр.).

Редактор К. Н. ДИГА.

ЧАРЛАЛДАР РЕКЛАМАЛАР

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

«Тыва кобальт» комбинат кешээки профессионал-техник-тиг училищеге сургуулар хулаап ап турар. Анда дараазында мергежилдерге өрөдир: элентроспесарларга, деригелер сеп-тзориниң слесарыгарыга, металлур-аппаратчиктерге.

Училищеге 7 класс дооскан кышкыларын киргенинг шыгал-дазы чөккө хулаап алыр. Өрөдир хуулааы — 1 чыл. Про-техучилищеге сентябрь 1-ден 30-ге чедир кирир. Өрөдир-ге бо чылдын октябрь 1-ден эгелээр. Өрөдиринг күзүннөр мындаг документиленгилер:

директорунг адыгга билдиргешин;

паспорт;

шери биледи;

билиниг дугайында шынылга.

Өскө чедер негеп кышкыларын училищеге хулаап алыры-нын чуруму мындаг. Өскөдөр негеп негеп негеп чүгө эр кыш-кыларын училищеге алыр. Олар кыш-аңалыг стажыг болган Совет Армияга албан хулаагелгенин эртерипкен турар укурлук. Оларын чуртаал чер, аңал-биле хандырар.

Бистиң адреси: Хову-Аксы суур.

АДМИНИСТРАЦИЯ.

МӨӨГҮЛЕР ЧЕМГЕ АЖЫКТЫГ ПРОДУКТ

Мөөгүлөр чүгө эки ажалын чем болурунда аңыда, оларын тобулуур ажал уагу. Мөөгүлөрдө белоктар, үстөр, витаминер, азоксигенин, минералдыг дүстөр, жиреселен-тилер кочугу эл.

Белоктар болган үстөлдөг кыла мөөгүлөрдүнг кылаалар, чымыштерден хөй. Мөөгүлөрдүнг белоктаринда амдыралга ажыктыг чугула ажиноксилеаалар бар.

Ногалар, чымыштерге бодарга, мөөгүлөрдө С витамин шипит чок, иччала-даа оон өскө В, РР витаминер бар.

Мөөгүлөр олаагил үлүштерге хамаржыг оларда унукке дөмөй чүгөдөн аңыда, дүрүс организмдерге дөмөйшөк чүгөдөр база бар-гүжөккөн баа титин. Мөөгүлөрдө ажал-бүрү чуктар, эфирлыг үс, бар. Ол чүгөдөр ижин-шөйү-дү арыг кышкыларга ажал эгелээ, иччалаа ижин-шөйү-дү, бугура, бары арыг кышкылар мөөгүлөрдүн бөдүнүг ра-ционунг (чөмүгө) кырыштырбес болза эки.

Мөөгүлөр кылааг дүн кышкын чөмө хөкчүг займаткы-лар, ижин чүгө малап үндүрер арылаа. Иччалаа ижин чыккылар ылааларын бааг улаага мөөгүлөргө (мөөгү чокка) муну бажыг сугулаар.

Мөөгүлөр эргезилч продукт болуп, мынчанга оларын чыккан ажалы, дүрүс белоктар, мөөгүлөрдүн дүзүл ажал аарымда аңыда оларын кыдырып баа алар.

Осноосуктер, березинтер, масала, олаа деп мөөгүлө-рин дүзүл, ажыктылап бар болза ак мөөгүлөрдүн — кур-гандыр. Рижиктер, грунды, алаан, олаушка деп мөөгүлө-рин дүзүл. Дүзүл хунууда үш хун бугурулар ол мөөгүлө-рин шынылган алыр.

Эки белоктук ажал олаа мөөгүлөргө кышкы тогулур-ын аңы-чөмөчү бар кыла болуп калсаат. Мөөгүлөрдүн дө-дөгөл ажалыг болуур. Харан мөөгүлөрдүн аңа чөмө хөкчө-лөр мөөгүлөрдүн эки малап бажыг херек. Чүгө эки бажыг мөөгүлөрдүн чыккан алыр.

СВЕКЛА, МОРКОВЬ

Ногаларда, маалыг морковта, свеклада хоолууг чүгө-дөр бир дөм эвес. 100 грамм морковта 35 калория, а свек-лада 40 хөкчө калория бар. Бажылар калып бис, нога-ларын ажыктыг чугулаагын тургуза оларын чүгө калорийин эвес, а витаминеринин, минералдыг дүстөрүн болган үлүштүгү каластааларын шипинг коор бис. Но-галарын ажалы эки болган эл, бажы эл-биле калыг чөм белектеткенде организмге шипчөөчөл таарымчалымын допчуг ажыктыг.

Чөмө хөкчөлөр свекла фосфор, кальций, магниг, демир дүстөрүн-биле баа чыгыр, организмг кылаалар-биле — ажоо, арага, сүт, лимон болган өскө-даа чүгөдөр-биле бай-лаа.

Үшүз үзү-биле хөкчөсаламы бажырган свекла, хен-дир үзү-биле холуп калда атеросклер, белик хан бажымын-гынын, бугура болган бажы аарыг, ижин-шөйүндү аарыг кышкылар эки дүзүлгө.

Морковь баа-лаа ажыктыг. Кызылмалаар сарыг морковта 8 хун чыгыр болган кырмаз, эе шоогуз эвес, азоттуг бүд-мөсүлөр бар болган сүт 80 хун чыгыр турар. Морковта каротин — провитамин А база бар. Кызыл морковта витамин-нер хөй, олар морковтуг дашкымын каротинда турар. Морковтуг каротин (провитамин А) кышкын организмге А витамин кыдыр чүгө калдыг-бир бе барда хайыр. Мынчанга эччилер чир морковтуг эртенг калдыг-бир үстүг чөмчө менгептен соода чыгыр сүмөсүл. Бажыга ак сар-жаз азы үшүз үзүгө бажырган азы хайыдырган морков-ча чидиргип болуп.

Ногаа, чымысти чуп чипер

Дисентериядан бөдүн кыккар каласталар дугайында дөй сүмөсүлери эччилер кымын турар. «Чудунулаа ногаларын болган кат-чымыстери чипер» деп база сүмөсүл турар. Дисентерия тывалдыр жиробтар ногаага болган кат-чымыстерге база чорур.

Рынокка (базарга) сатып турган редисти, салатты, мор-ковту, огуретти, помидорну, сыякын, грушаны, яблокону болган кыккардыг бактериялар лабораториялыгына эч-чилер уругууг шипчелен келгенер. Шипчелен ногалар-нын 73 хунуна, кат-чымыст 73 хунуна шөйүндү па-локалар — кышкын ижин-шөйүдүгө чорур чыккылар чорыны илгезен.

Иччалаа ногаларын болган кат-чымыстери ары сү-гө эки чур болган илп сүт-биле сүзүр хулаап чугула.

РЕСПУБЛИКАНЫН САНИТАР-ЧЫРЫДЫШКЫН БАЖЫ.

КИНО

СЕНТЯБРЬ 4-ТЕ

«НАВЫРА»: Киночымыда 11. «Капитал Зыряноуң та-гы» 12.30, 2.15. «Убавы Керри» 4, 6.8, 10 шааттарда.

«ЕНИСЕЙ»: «Оттүг верста» 10, 12, 13.50. «Батүрку-мстер» 16, 18. «Дю-до гешы» 20 шааттарда.

«КАА-ХЕМ»: «Ыраккы чуртар» 3. «Героин» 4.50, 6.40, 8.30 шааттарда.

«ВОСТОК»: «Джубилар» 15. «Анычка» 16.50, 18.40, 20.30 шааттарда.

«ЧАЙГЫ» КИНОТЕАТРГА: «Жиккынын дайынч тергез-инг» 17, 19, 21 шааттарда.

Редакциянын адреси:

Кызыл, Шетинкин — Кравченко кудумчуу, бажы № 3, ТЕЛЕФОННАР: Редакторунг 24-63, редакторунг ораакчыларын болган пропаган-да кылдынын 35-24, харысаалыг секретарынын 23-35, партияг ажалгаг кылдынын 23-54, култура кылдынын 37-13, кезе ажалыг кылдынын 21-47, улуктур кылдынын 22-64, чаага база совет тургузуг кылдынын 21-27, «инфорбиз» — кылдынын 20-60 бухгалтерия кылдынын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келебей барганда 32-75 телефонче долгаар.

Тыва АССР-инг МинистрлерЧовуелдинин чанында паралага эргелелгенин типографияны, (Кызыл, Шетинкин — Кравченко кудумчуу, 1.).

Солун нөдөлдө аалды катап үнер

ТС-00704